

Anna Kalinowska-Żeleźnik, Anna Lusińska

Spotkanie jako narzędzie przełamywania barier międzykulturowych na przykładzie Światowych Dni Młodzieży

Ekonomiczne Problemy Usług nr 65, 139-149

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ANNA KALINOWSKA-ŻELEŹNIK

ANNA LUSIŃSKA

Uniwersytet Gdański

SPOTKANIE JAKO NARZĘDZIE PRZELAMYWANIA BARIER MIĘDZYKULTUROWYCH NA PRZYKŁADZIE ŚWIATOWYCH DNI MŁODZIEŻY

Wstęp

Proces globalizacji wspierany nieustającym rozwojem nowych technologii powoduje „kurczenie się” współczesnego świata. Przedstawiciele różnych ras i narodowości spotykają się codziennie na ulicach miast. Widoczna tendencja do uniformizacji i upodabniania się mieszkańców „globalnej wioski” nie zmienia jednak tego, że nasze zachowania, działania i wybory zdeterminowane są przez historię, język, tradycję i kulturę, w których zostaliśmy wychowani lub które sami postanowiliśmy przyjąć.

Uwarunkowania te stają się często barierami mogącymi zakłócać proces komunikacji międzyludzkiej. Niezbędne wydaje się posiadanie wiedzy potrzebnej do rozpoznawania tych różnic i stosowania odpowiednich narzędzi do ich redukowania.

Spotkania, szczególnie te o charakterze międzynarodowym, są nie tylko okazją do ujawnienia i poznania barier kulturowych, ale także stają się swoistym narzędziem ich przełamania.

Celem artykułu jest przedstawienie Światowych Dni Młodzieży (ŚDM) jako przykładu spotkania o charakterze międzynarodowym oraz identyfikacja wydarzeń realizowanych w ramach programu ŚDM, które stanowią narzędzie przełamania barier kulturowych pomiędzy uczestnikami.

1. Wybrane aspekty barier międzykulturowych

Kultura jest dość obszernym terminem używanym w wielu znaczeniach. Socjologowie widzą ją jako wynik określonego procesu społecznego. Stanowi ona zatem zbiór wartości (związanych z poczuciem ciągłości międzypokoleniowej, pamięcią przeszłości i wyobrażeniem wspólnego przeznaczenia¹), norm i przekonań kierujących zachowaniami członków danego społeczeństwa².

Kultura związana z człowiekiem jest także jego swoistym mechanizmem adaptacyjnym w otaczającym go środowisku. Stanowi ona zbiór zjawisk wyuczonych (oczywiście na drodze wychowania i uczenia się), społecznych i powtarzalnych. Ma charakter czasowy i przestrzenny. Jest systemem, a zatem każda pojedyncza kultura ma własną wewnętrzną logikę.

Najszerze znaczenie socjologiczne nadali słowu „kultura” etnolodzy, pokazując, iż kultura jako struktura globalna, cywilizacja stanowi złożoną całość obejmującą „wiedzę, wierzenia, sztukę, moralność, prawo, obyczaje oraz wszystkie inne zdolności i nawyki zdobyte przez człowieka jako członka społeczeństwa”³. Jednakże, jeśli odrzucić czynnik globalny i raz jeszcze spojrzeć na kulturę, to da się bez większego trudu zauważyć, że ile na świecie społeczeństw, tyle też kultur⁴. I chociaż o kulturze danego społeczeństwa można mówić ogólnie, to tak naprawdę każde ze współczesnych społeczeństw jest pod tym względem złożone. Jeśli więc zająć się badaniem więcej niż jednej kultury, natychmiast wyłoni się kwestia różnic kulturowych⁵.

Literatura przedmiotu podaje, że badania różnic kulturowych oscylują między dwoma biegunami:

- biegunem kulturalistycznym, który podkreśla aspekt różnorodności wspólnot kulturowych oraz ich równość,
- biegunem strukturalistycznym, który wskazuje, że ponad wszelkimi różnicami istnieją fundamentalne punkty wspólne, takie jak chociażby role społeczne, statusy czy rytuały.

Co się jednak dzieje, gdy dochodzi do spotkania różnych kultur? Socjologowie i etnolodzy wyróżniają przede wszystkim dwa procesy: akulturację i integrację.

¹ Zob. E. Hałas, *Tożsamość kulturowa a konflikty międzygrupowe*, w: *Symbole w interakcji*, red. E. Hałas, Oficyna Naukowa, Warszawa 2001, s. 281.

² A. Brémond, J.-F. Couet, A. Davie, *Kompendium wiedzy o socjologii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 75.

³ Ibidem, s. 76.

⁴ Mimo że kultura jest atrybutem człowieka, a co za tym idzie wszystkich społeczności, nie jest ona jednolita. W różnych okresach historycznych oraz obszarach geograficznych ludzkie wytwory, systemy norm i wartości w dużym stopniu odbiegały od siebie.

⁵ E. Babbie, *Istota socjologii. Krytyczne eseje o krytycznej nauce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 96.

Akulturacja stanowi wynik bezpośredniego i przedłużonego kontaktu między dwoma kulturami, prowadzący do zmian niektórych cech w przynajmniej jednej z nich. Integracja, natomiast, jest procesem, w trakcie którego jednostka stopniowo przyśwaja, a następnie przyjmuje za własne normy i wartości danej kultury w sposób prowadzący do jej pełnego uspołecznienia. Jednakże spotkanie chociażby dwóch różnych kultur prowadzić może także do segregacji, marginalizacji czy etnocentryzmu albo relatywizmu kulturowego⁶.

Żadnego z powyższych przypadków, poza relatywizmem kulturowym, nie można odnieść do spotkań, jakimi są Światowe Dni Młodzieży. Stanowią one potwierdzenie poglądu socjologów, według którego spotykające się inne (różne) kultury są po prostu odmienne, a nie lepsze czy gorsze⁷.

Do zderzenia kultur dochodzi poprzez stosunki kulturowe, które zawiązują się między przynajmniej dwiema kulturami na skutek ich zetknięcia się (w bezpośredni lub pośredni sposób). Natomiast do ich interakcji dochodzi chociażby w obszarach stykowych pogranicza dwóch kultur bądź na skutek migracji przedstawicieli danej kultury.

Oddziaływania międzykulturowe winny mieć zatem na celu nawiązanie kontaktów pomiędzy różnymi kulturami i wzajemne poznanie. Brak tych kontaktów może prowadzić do nieznajomości innych kultur (co w kolejności może wywołać tzw. szok kulturowy) i nieporozumień pomiędzy nimi (sprzeczność wartości reprezentowanych przez różne kultury może doprowadzić do konfliktu między nimi – konfliktu kultur⁸).

Jednakże różnorodność kulturowa, choć częściej upatrywana jako czynnik dezintegrujący, jest z pewnością argumentem niezbędnym dla rozwoju każdej kulturowości. Przecież spotkanie kultur wiąże się chociażby z przełamywaniem pewnych międzykulturowych barier (choć kulturowe różnice są tylko różnicami i wielokrotnie nie są tak istotne jak by się mogło wydawać). Ponadto wielokulturowość może posłużyć do twórczego wykorzystania potencjału wielu jednostek pochodzących z różnych kultur, a spotykających się w jednym miejscu⁹.

Bariery towarzyszące międzykulturowości mają swoje źródło w kulturze jednostek oraz grup uczestniczących w tym procesie, a także w różnicach dzielących

⁶ A. Brémond, J.-F. Couet, A. Davie, *Kompendium wiedzy...*, op.cit., s. 77.

⁷ Por. relatywizm kulturowy w: E. Babbie, *Istota socjologii...*, op.cit., s. 97.

⁸ W poszczególnych kulturach, które się spotykają, może dochodzić do ich wzajemnego osłabiania, czego efektem są najczęściej konflikty. Ich źródłem bywa różnorodność i wynikające z niej nieporozumienia we wzajemnej komunikacji, obawy oraz nieufność związana z panującymi stereotypami (dotyczącymi chociażby rasy, płci, wyznania lub wieku) czy uprzedzeniami. Zob. J. Hubert, *Spółczesność synergetyczna*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2000, s. 17.

⁹ G.F. Simons, C. Nacquez, P.R. Harris, *Kierowanie i motywowanie personelu wielokulturowego*, w: *Komunikacja międzykulturowa. Zderzenia i spotkania*, red. A. Kapciak, L. Korporowicz, A. Tysza, Instytut Kulturalny, Warszawa 1996, s. 346.

owe kultury. Im więcej wspólnych cech posiadają oddziałujące na siebie kultury, tym mniej istotne stają się występujące między nimi zakłócenia. Wpływ niewątpliwie wywierają też określone kompetencje i konteksty (umiejętności, zdolności, okoliczności zewnętrzne), głównie zaś ich brak.

Jednym z elementów mogących (w swojej skrajnej postaci) nawet uniemożliwić porozumienie między odmiennymi kulturami jest wyżej wspomniany etnocentryzm. Charakteryzuje go skłonność do wydawania negatywnych osądów o obcej kulturze, jednakże ich podstawą są standardy obowiązujące w kulturze osoby reprezentującej tę postawę.

Etnocentryzm zakłada, że przedstawiciel kultury obcej będzie czuł, rozumiał i reagował podobnie. Jest to oczywiście założenie błędne. Dla porównania kultury własnej i kultury obcej, osoby o postawie etnocentrycznej opierają się często na stereotypach i związanych z nimi uogólnieniach. Z takiej perspektywy grupę własną stawia się zawsze w lepszym świetle – jako grupę o wyższej moralności, lepiej wykształconą, o wyższym poczuciu estetyki¹⁰.

Także niewerbalność i cielesność mogą sprawić kłopot wchodzącym w przestrzeń obcej kultury. Jest to bowiem kwestia braku kompetencji w odczytywaniu treści nagromadzonych w przekazie niewerbalnym – niezależnie od tego, czy jest to taniec, czy tylko sposób przywitania się. Zrozumienie wszelkiej treści spotykających się zróżnicowanych kultur uwarunkowane jest zatem świadomością wartości obcej kultury, znajomością zwyczajów i obyczajów realizowanych na co dzień przez jej przedstawicieli, a nawet rozumieniem języka.

Bariery kulturowe mogą być analizowane w wielu różnych aspektach: geograficznym, religijnym, tradycyjnym, ekonomicznym czy edukacyjnym. W rozważaniach często pojawia się zagadnienie kultur narodowych, ponieważ narody są takimi zbiorowościami, których tożsamość zależy w dużej mierze od posiadania kultury symbolicznej¹¹. Tak więc poszczególne narody różnią się pod wieloma względami, a kontakty międzykulturowe dodatkowo komplikuje fakt, iż ludzie są skłonni trzymać się tego, co jest im dobrze znane, znajomego im otoczenia i stylu życia, do którego się przyzwyczaili¹².

Różnice kulturowe można więc znaleźć w codziennych czynnościach, do których między innymi należą¹³:

- pozdrawianie się¹⁴,

¹⁰ Por. J.S. Bystron, *Megalomania narodowa*, Wydawnictwo Książka i Wiedza, Warszawa 1995, s. 13.

¹¹ *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 15, Warszawa 2003, s. 181–182.

¹² B. Bjerke, *Kultura a style przywództwa. Zarządzanie warunkach globalizacji*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 85.

¹³ E. Marx, *Przełamywanie szoku kulturowego*, Agencja Wydawnicza Placet, Warszawa 2000, s. 75.

- sztuka konwersacji,
- konwencje i styl ubierania się,
- zachowanie się przy stole,
- pory i rodzaje posiłków,
- godziny pracy,
- rozrywki,
- praktyki religijne.

Podstawą różnic kulturowych są wartości, gdyż określają one sposób, w jaki odczuwamy, myślimy i zachowujemy się oraz odzwierciedlają nasze tło kulturowe¹⁵. Ich zrozumienie wymaga jednak czasu i wysiłku, a w przeciwieństwie do łatwo zauważalnych symboli i rytuałów, wartości wydają się ukryte.

W zetknięciu z czymś, co jest nieznanne i obce, czyli z kulturą obcego kraju cudzoziemiec może doświadczyć wstrząsu – kulturowego szoku. W reakcji, na takie doznania może odczuć nie tylko niepewność dotyczącą tego, co należy robić i niepokój połączony z radosnym podnieceniem, ale także doświadczyć poczucia izolacji i frustracji. Ponadto znalezienie się w nowej sytuacji może być dla niego przyczyną nieprawidłowych zachowań społecznych oraz nieumiejętności zawarcia bliższego kontaktu z partnerem. Jednakże pozytywnym skutkiem tego zjawiska jest zrozumienie innych kultur poprzez uświadomienie sobie własnej kultury i chęć przełamywania barier stojących na drodze wzajemnej komunikacji i dialogu.

Geert Hofstede definiuje kulturę jako pewne zaprogramowanie umysłu, czyli wzorce (myślenia, odczuwania, zachowania), które przyswajane są przez człowieka w ciągu życia¹⁶. Niektóre wzorce, na przykład te, powstałe pod wpływem środowiska społecznego (w którym człowiek dorastając, buduje swoją hierarchię wartości i styl bycia), mogą zostać przełamane poprzez poznanie i nauczenie się wzorca nowego. Służą temu chociażby wspólne spotkania przedstawicieli różnych narodowości.

Pojęcie kultury w antropologii społecznej obejmuje także, jak już zostało wspomniane, codzienne sposoby zachowania, wśród których ważną rolę pełni komunikowanie się z otoczeniem. W procesie komunikacji można wyodrębnić następujące elementy¹⁷:

- symbole (słowa, gesty, obrazy, przedmioty, bohaterowie) – zarówno te unikatowe dla danej kultury, często zrozumiałe tylko dla jej członków, jak

¹⁴ Ze zdziwieniem mieszkańca Europy może spotkać się na przykład pierwsze pytanie zadawane przy powitaniu w wielu krajach azjatyckich: *Jak tam Twoja rodzina?*

¹⁵ E. Marx, *Przełamywanie szok...*, op.cit., s. 77.

¹⁶ G. Hofstede, *Kultury i organizacje: zaprogramowanie umysłu*, PWE, Warszawa 2000, s. 37.

¹⁷ Ibidem, s. 43–44.

- i wspólne dla większych populacji, a nawet (w obecnej dobie) całej ludzkości;
- rytuały – działania postrzegane w danej społeczności jako niezbędne, np. sposoby powitań, zachowań oficjalnych i prywatnych, obchody uroczystości państwowych czy religijnych;
 - wartości – choć niewidoczne gołym okiem, jednak decydujące o dokonywanych wyborach; odnajdywane w sposobach zachowań w danych sytuacjach.

Zdaniem Kalervo Oberg, w zmniejszeniu lub neutralizowaniu działań szoku kulturowego, a co za tym idzie – w znoszeniu barier kluczową rolę odgrywają otwarte, przyjazne kontakty z ludźmi¹⁸. Takie kontakty można osiągnąć podczas spotkań bezpośrednich, które są skuteczną formą komunikacji kulturowej. Komunikacja kulturowa jest swego rodzaju sposobem postępowania tworzącym życie społeczne przez wyposażenie jednostki w możliwości uczestniczenia, utożsamiania się i negocjowania tego życia oraz wykorzystania dla własnych celów kulturowo ukształtowanych sposobów komunikacji¹⁹. Do najważniejszych sposobów komunikacji należy właśnie spotkanie, podczas którego szczególną rolę odgrywa pozytywne nastawienie do drugiego człowieka. Widoczne reagowanie na jego potrzeby i zachowania umożliwia wzajemne poznanie się oraz stworzenie atmosfery akceptacji i zainteresowania.

Takim aktem nawiązania i podtrzymania komunikacji może być treść przekazu religijnego, która przekazywana jest w procesie komunikacji wspólnocie wiernych. Produkt interakcji stanowi wówczas przekaz zinterpretowany w ramach wzajemnego spotkania kapłana z wiernymi.

2. Światowe Dni Młodzieży

Światowe Dni Młodzieży (ŚDM) są wielkim świętem młodych – wydarzeniem międzynarodowym organizowanym przez Kościół katolicki. Gromadzą młodzież całego świata, zarówno katolików, jak i wyznawców innych religii. Spotkaniom tym każdorazowo przewodniczy Ojciec Święty.

ŚDM organizowane są od 25 lat. Spotkania w wymiarze międzynarodowym odbywają się co dwa, trzy lata. W pozostałych latach w Niedzielę Palmową we

¹⁸ H. Grzymała-Moszczyńska, E. Nowicka, *Goście i gospodarze. Problem adaptacji kulturowej w obozach dla uchodźców oraz otaczających je społecznościach lokalnych*, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 1998, s. 156.

¹⁹ J. Mikułowski Pomorski, *Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2006, s. 18.

wszystkich diecezjach organizowane są Światowe Dni Młodzieży, podczas których młodzież spotyka się ze swoimi biskupami.

Spotkania te w 1985 roku zapoczątkował Jan Paweł II, zapraszając młodych do Rzymu. Był to również ustanowiony przez ONZ Międzynarodowy Rok Młodzieży, którego ponowne obchody odbędą się w 2011 roku. W tabeli 1 jeden zaprezentowano w porządku chronologicznym zestawienie kolejnych międzynarodowych edycji ŚDM.

ŚDM, organizowane w formie religijnego festiwalu i skupiające młodych, którzy chcą wspólnie spędzić czas i razem się modlić, to jednak coś więcej niż międzykulturowe spotkanie czy okazja do dialogu między młodzieżą różnych państw i kultur. Dni te są dowodem wiary, wobec której staje się widoczna wieczna młodość Kościoła. Należy także podkreślić wielki wymiar ekumeniczny tej inicjatywy ewangelizacyjnej Kościoła.

Jak już zostało wspomniane, ŚDM pomimo swojego katolickiego charakteru skierowane są do młodzieży całego świata, do wszystkich młodych dobrej woli, którzy chcą doświadczyć podczas tego spotkania uniesień religijnych, poczucia solidarności i troski o najbardziej potrzebujących. Światowe Dni Młodzieży dają możliwość nawiązania przyjaźni i wzajemnego uczenia się. Uczestnicy ŚDM mogą także poznać kulturę kraju-gospodarza, jego zwyczaje, kuchnię, a także tradycję. Należy podkreślić, iż całe wydarzenie jest znakomicie zorganizowanym spotkaniem zbiorowym²⁰. Grupom uczestników towarzyszą duszpasterze i siostry zakonne, a całość przedsięwzięcia wspierają liczni wolontariusze. Ważnym czynnikiem wpływającym na postrzeganie ŚDM jako narzędzia przełamywania barier międzykulturowych jest program wydarzenia oraz jego poszczególne elementy.

²⁰ Spotkanie zbiorowe to planowane, zorganizowane spotkanie dwóch lub więcej osób. W trakcie tego spotkania jego uczestnicy dążą do osiągnięcia założonego celu. Szerzej o spotkaniach zbiorowych w: A. Kalinowska-Żeleźnik, M. Sidorkiewicz, *Meeting planning jako narzędzie wspomagające realizację produktów turystyki konferencyjnej*, w: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 568, „Ekonomiczne Problemy Turystyki” nr 13, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2010, s. 9–20.

Tabela 1

Światowe Dni Młodzieży – edycje międzynarodowe

Rok	Daty	Miejsce	Liczba uczestników i krajów ²¹	Papież	Motto
1985	29–31 marca	Rzym Włochy	350 000 70 krajów	Jan Paweł II	<i>Abyście umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was (1P 3:15)</i>
1987	11–12 kwietnia	Buenos Aires Argentyna	1 000 000	Jan Paweł II	<i>Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam (1Jn 4:16)</i>
1989	15–20 sierpnia	Santiago de Compostela Hiszpania	500 000	Jan Paweł II	<i>Jam jest Drogą i Prawdą i Życiem (Jn 14:6)</i>
1991	10–15 sierpnia	Częstochowa Polska	1 700 000 92 kraje	Jan Paweł II	<i>Otrzymaliście Ducha przybrania za synów (Rz 8:15)</i>
1993	10–15 sierpnia	Denver USA	700 000 100 krajów	Jan Paweł II	<i>Ja przyszedłem po to, aby (owce) miały życie i miały je w obfitości (Jn 10:10)</i>
1995	10–15 stycznia	Manila Filipiny	5 000 000	Jan Paweł II	<i>Jak Ojciec mnie posłał, tak i Ja was posyłam (Jn 20:21)</i>
1997	19–24 sierpnia	Paryż Francja	1 200 000 157 krajów	Jan Paweł II	<i>Nauczycielu, gdzie mieszkasz? Chodźcie, a zobaczycie (cf. Jn 1:38-39)</i>
2000	15–20 sierpnia	Rzym Włochy	2 200 000 159 krajów	Jan Paweł II	<i>A słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas (Jn 1:14)</i>
2002	23–28 lipca	Toronto Kanada	1 000 000 172 kraje	Jan Paweł II	<i>Wy jesteście solą dla ziemi... Wy jesteście światłem świata (Mt 5: 13,14)</i>
2005	16–21 sierpnia	Kolonia Niemcy	1 200 000 193 kraje	Benedykt XVI	<i>Przybyliśmy oddać Mu pokłon (Mt 2:2)</i>
2008	15–20 lipca	Sydney Australia	400 000 170 krajów	Benedykt XVI	<i>Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami (Dz 1:8)</i>
2011	15–21 sierpnia	Madryt Hiszpania	-----	-----	<i>Zakorzenieni i zbudowani na Chrystusie, mocni w wierze (por. Kol 2, 7)</i>

Źródło: <http://sdm.org.pl/index2.php?page=2&cat=4> (08.12.2010).

²¹ Liczba uczestników mszy świętej kończącej Dni Młodzieży oraz liczba krajów, z których pochodzą młodzi ludzie.

3. Elementy programu ŚDM narzędziem przełamywania barier międzykulturowych

Program Światowych Dni Młodzieży łączy w sobie różnego rodzaju czynności, które wspierają:

- modlitwę (aby młodzież miała możliwość uczestniczenia w Eucharystii i czas na prywatną modlitwę);
- solidarność (aby młodzi ludzie mogli ćwiczyć swoją hojność i odpowiedzialność społeczną poprzez przeznaczenie kilku godzin na pomoc Kościołowi w pracy dla potrzebujących lub pomóc w rozwiązaniu jakiegoś problemu społecznego, zgodnie z władzami lokalnymi);
- kulturę (żeby mogli poznać chrześcijańskie korzenie wielu przejawów kultury kraju gospodarza oraz by zgłębili swoje poznanie wiary poprzez jej ukazanie w sztuce chrześcijańskiej, aby mogli zobaczyć, jak poprzednie pokolenia chrześcijan ewangelizowały za pomocą sztuki).

ŚDM są spotkaniem wielodniowym. Najczęściej młodzież spędza ze sobą cały tydzień. W poniedziałek młodzi ludzie przyjeżdżają w dane miejsce, we wtorek uczestniczą w ceremonii otwarcia, w środę, czwartek i piątek biorą udział w katechezach i Festiwalu Młodych. W sobotę pielgrzymuje się do miejsc czuwania i uczestniczy w wieczornym spotkaniu z Papieżem, a w niedzielę uczestniczy w uroczystej mszy świętej kończącej dany ŚDM²².

Program Światowych Dni Młodzieży składa się zawsze z następujących elementów²³:

- wydarzeń centralnych,
- katechez biskupów głoszonych w różnych językach,
- wydarzeń artystycznych i kulturalnych zwanych Festiwarem Młodych.

W ramach wydarzeń centralnych, wśród których najważniejsze stanowi spotkanie z Ojcem Świętym, buduje się między młodymi uczestnikami wyjątkowe poczucie wspólnoty oraz zaufania. Nie bez znaczenia jest fakt, że w tym tłumie młodzi mają poczucie przynależności. Tworzą oni wspólnotę opartą na mowie symboli, znaków. W tym przypadku bycie częścią tłumu nie niszczy ich indywidualnych przeżyć²⁴. Okoliczności te bardzo sprzyjają przełamywaniu barier międzykulturowych.

Każdy z Dni Młodzieży zaczyna się katechezą lub mszą świętą sprawowaną przez biskupów. Codzienna modlitwa w międzynarodowej grupie oraz całonocne czuwania sprzyjają pogłębionej integracji przybyłych uczestników, którzy w takich

²² <http://www.sdm.org.pl/index2.php?page=6> (05.12.2010).

²³ <http://www.madryt2011.pl/madryt.php?i=1&j=107> (05.12.2010).

²⁴ K. Kolenda-Zaleska, *Toronto to nie Woodstock – bunt z Papieżem w tle*, <http://www.sdm.org.pl/index2.php?page=4&cat=1&n=2&id=24> (05.12.2010).

słowach mówią o swoich wrażeniach: „Na całym placu panowała atmosfera życzliwości, przyjaźni i miłości. Każdy okazywał zainteresowanie i chęć rozmowy. Mimo tego, że tej nocy na różnych tego typu spotkaniach spędziłem kilka godzin, nie zauważyłem nigdzie papierosów ani alkoholu. Okazuje się, że młodzież sama z siebie, spontanicznie, potrafi naprawdę dobrze się bawić”²⁵.

Festiwal Młodych tworzą inicjatywy organizowane przez lokalne komitety organizacyjne, które gromadzą także różnorodne działania artystyczne młodych ze wszystkich zakątków świata. Inicjatywy te zostają wcześniej zatwierdzone przez komitet Organizacyjny. Wydarzenia artystyczne prezentowane w czasie festiwalu tworzą rozległy wachlarz propozycji muzycznych, tanecznych, teatralnych, kinowych. Prezentowane są produkcje audiowizualne, wystawy obrazów, rzeźb, fotografii, sztuki użytkowej. Można też obejrzeć prezentacje przygotowane przez Kościół, poznać biografie świętych i misjonarzy z całego świata, dowiedzieć się wiele na temat historycznych szlaków pielgrzymkowych. Organizowane są liczne dyskusje, warsztaty, czuwania modlitewne, adoracje oraz wszelkie działania, które z chrześcijańskiego punktu widzenia pomagają młodym stawiać czoła trudnej rzeczywistości i ewangelizują młodych. W trakcie tych spotkań zgromadzona młodzież ma możliwość przedstawiać i wzajemnie poznawać swoje różnorodne kultury, języki i doświadczenia. Ważne jest, że większość wydarzeń organizowanych w ramach Festiwalu Młodych jest darmowa i otwarta dla wszystkich uczestników. O łatwej dostępności tych imprez decyduje fakt, iż odbywają się one na ulicach, placach, scenach teatralnych, w salach koncertowych i parkach.

Zaakceptowane przez komitet organizacyjny wydarzenia są aktualne i znaczące dla współczesnej młodzieży. Ponadto mają one dużą wartość artystyczną oraz wyrażone są językiem, który promuje uniwersalne piękno. Treści w nich zawarte powinny przekazywać wartości chrześcijańskie, przede wszystkim: wiarę, nadzieję i miłość oraz te, które towarzyszą życiu chrześcijańskiemu i je ubogacają – radość oraz siłę. Powinny wreszcie promować godność i piękno miłości ludzkiej, budowanie sprawiedliwego społeczeństwa, umiłowanie prawdziwej wolności i odpowiedzialność za siebie nawzajem.

Dla przełamywania barier międzykulturowych duże znaczenie ma także fakt, że pomysły i realizacja wydarzeń pozostawione zostały w rękach samych uczestników – młodzieży. Wytwarza się wtedy specyficzna atmosfera zaufania. Młodzi najlepiej znają siebie i swoich przyjaciół, sami wiedzą, z kim można pracować. Ponadto nikt nie da im lepszego świadectwa niż drugi młody człowiek.

²⁵ M. Nowak, *Rzym 2000: Rzym – Moje Dni Młodzieży*, <http://www.sdm.org.pl/index2.php?page=4&cat=1&n=2&id=19> (10.12.2010).

Podsumowanie

Światowe Dni Młodzieży są czymś więcej niż tylko religijnym wydarzeniem masowym. Przede wszystkim to czas spotkania osób zjednoczonych w Chrystusie w trakcie wielkiego święta wiary, która otwiera granice i prawdziwie jednoczy różne kultury.

SDM pozwalają na pogłębianie własnej tożsamości jednostek, grup i całych społeczności poprzez propagowanie postaw tolerancji i dialogu. Nie ma w nich miejsca dla problemu inności, gdyż w tym przypadku problem ten po prostu nie istnieje. Istotą jest tu odgórne uznanie kulturowego relatywizmu. Należy pamiętać, że problem z „innymi” tkwi najczęściej w nas samych. Na komunikację z „obcymi” wpływają przecież nasze filtry pojęciowe, tak jak pojęcia przyjęte przez „obcych” determinują ich komunikację z nami. Owszem, ludzie (zarówno „obcy”, jak i my sami) są do siebie podobni, ale nigdy do końca. Tylko otwartość na drugiego człowieka, pozytywne nastawienie i cierpliwość we wzajemnej (międzykulturowej) komunikacji, a zwłaszcza poszanowanie odrębności innych może (choć nie musi) gwarantować osiągnięcie porozumienia.

MEETING AS A TOOL FOR OVERCOMING CROSS-CULTURAL BARRIERS ON WORLD YOUTH DAY EXAMPLE

Summary

Our behavior, actions and choices are determined by history, language, tradition and culture, in which we are raised, or those that we have accepted. These considerations can be barriers (e.g. segregation, marginalization, etc.) at the same time that complicate the process of communication between people. In such a situation, it seems necessary to have the knowledge to recognize these differences, and the use of appropriate tools for their reduction.

One of such tools are international meetings of different cultures. Their aim is to establish the contacts between the different cultures and mutual understanding. World Youth Day, let the deepening of their own identity of individuals, groups, and whole communities by promoting attitudes of tolerance and dialogue.

Translated by Anna Kalinowska-Żeleźnik